

Fullgild rafræn undirskrift

HRAFNHILDUR ÁSTA ÞORVALDSDÓTTIR

Kennitala: 290658-7219
2023-06-22 10:16:53 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

STEINUNN JÓHANNA BERGMANN

Kennitala: 021163-4499
2023-06-22 10:25:49 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

KATRÍN SIGRÚN KRISTJANA HJARTARDÓTTIR

Kennitala: 210790-2259
2023-06-22 10:36:50 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

NANNA KRISTÍN TRYGGVADÓTTIR

Kennitala: 160387-2629
2023-06-22 10:52:05 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

ERLA BJÖRG EYJÓLFSDÓTTIR

Kennitala: 221180-5699
2023-06-22 10:56:26 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

TRYGGVI MÁSSON

Kennitala: 200593-2869
2023-06-22 11:00:51 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

MARÍA SÓL ANTONSDÓTTIR

Kennitala: 221000-2690
2023-06-22 11:13:01 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

KATRÍN ODDSDÓTTIR

Kennitala: 160973-4399
2023-06-22 11:14:09 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

JÓHANNES STEFÁNSSON

Kennitala: 260788-3109
2023-06-22 12:28:21 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

INGA HREFNA SVEINBJARNARDÓTTIR

Kennitala: 181181-4869
2023-06-22 12:50:09 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

JÓNA ÞÓREY PÉTURSDÓTTIR

Kennitala: 080695-2769
2023-06-22 12:57:34 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

ARNA GUÐRÚN TRYGGVADÓTTIR

Kennitala: 080278-3499
2023-06-22 13:56:49 GMT
Ástæða: Undirskrift

Menntasjóður námsmanna

Ársreikningur 2022

Efnisyfirlit

Bls.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra	2 - 3
Áritun óháðs endurskoðanda	4 - 5
Yfirlit yfir afkomu ársins	6
Efnahagsreikningur	7 - 8
Eiginfjáryfirlit	9
Sjóðstreymi	10
Skýringar	11 - 29

Menntasjóður námsmanna
Kennitala: 710169-0989
Borgartúni 21, 105 Reykjavík

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Ársreikningur Menntasjóðs námsmanna (MSNM) byggir á kostnaðarverðsreikningsskilum og er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Hann er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Starfsemin á árinu

Samkvæmt rekstrarreikningi var hagnaður af rekstri sjóðsins um 1.038 millj. kr. á árinu 2022. Heildareignir námu 214.793 millj. kr. í árslok. Heildarskuldir námu 90.124 millj. kr. og bókfært eigið fé 124.669 millj. kr.

Ársverk hjá sjóðnum voru 33,37 á árinu 2022.

Starfsemi Menntasjóðs námsmanna á árinu

Árið 2022 var þriðja ár eftir að ný lög um Menntasjóð námsmanna (MSNM) tóku gildi en þau voru samþykkt 9. júní 2020 og komu til framkvæmda 1. júlí 2020. Lögin fela í sér grundvallarbreytingu á stuðningskerfi ríkisins við námsmenn, þar sem lánþegar skv. nýjum lögum fá 30% niðurfærslu af höfuðstól námsláns ef þeir ljúka námi innan tilskilins tíma og námsmenn með börn á framfæri fá styrk vegna framfærslu barna ljúki þeir að lágmarki 22 ECTS-einingum á önn. Þá hafa námsmenn sem eru undir 40 ára val (35 ára fimm árum eftir að lögin tóku gildi) um fjórar endurgreiðsluleiðir þ.e. að endurgreiða námslánin sem tekjutengd lán og þá annað hvort sem verðtryggð eða sem óverðtryggð lán eða sem jafngreiðslulán og þá annað hvort verðtryggð eða óverðtryggð. Námsmenn sem ljúka námi eftir þennan aldur hafa eingöngu val um jafngreiðslulán og þá annað hvort verðtryggð eða óverðtryggð. Á árinu 2022 hófu 1.805 námsmenn að greiða af námslánum samkvæmt nýju kerfi. Af þeim völdu 20,7% óverðtryggð jafngreiðslulán, 20% verðtryggð jafngreiðslulán, 57,8% óverðtryggð tekjutengd lán og 1,6% verðtryggð tekjutengd lán. Vaxtakjör H-lána í árslok voru 2,49% fyrir verðtryggð lán og 7,3% fyrir óverðtryggð lán.

Áhættustýring

Menntasjóður námsmanna notar umgjörð samhæfðrar áhættustýringar til að tryggja að áhættur séu skilgreindar og að þeim sé stjórnað á skipulegan hátt til að ná hæfilegri fullvissu um að yfirsýn og skilningur á áhættum í starfsemi sjóðsins sé til staðar á hverjum tíma á öllum sviðum í starfseminni. Áhættustefna sjóðsins miðar við rekstraráhættur sjóðsins sem eru í reglubundinni vöktun yfir árið en aðrar helstu áhættur hafa verið skilgreindar og eru mældar að lágmarki árlega, sjá nánar í skýringu 18.

Uptaka alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila (IPSAS)

Menntasjóður námsmanna flokkast sem svokölluð A2 hlutastofnun. Skv. 52 gr. laga um opinber fjármál nr.123/2015, sbr. lög nr. 131/2021 skulu reikningsskil fyrir stofnanir sem undir þann flokk falla gerð á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (IPSAS). Menntasjóður hefur hafið innleiðingu á IPSAS og hyggst innleiða hann að fullu á árinu 2023. Nánar er fjallað um innleiðingu á IPSAS í skýringu 21.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórn og framkvæmdastjóri Menntasjóðs námsmanna staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2022 með undirritun sinni.

Reykjavík, 22. júní 2023

Stjórn Menntasjóðs námsmanna

Inga Hrefna Sveinbjarnardóttir, formaður

Nanna Kristín Tryggvadóttir

Jóhannes Stefánsson

Tryggvi Másson

Steinunn Bergmann

Erla Björg Eyjólfsdóttir

Katrín Oddsdóttir

María Sól Antonsdóttir

Jóna Þórey Pétursdóttir

Katrín Kristjana Hjartardóttir

Framkvæmdastjóri

Hrafnhildur Ásta Þorvaldsdóttir

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og framkvæmdastjóra Menntasjóðs námsmanna og háskóla, iðnaðar og nýsköpunarráðuneytis

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Menntasjóðs námsmanna fyrir árið 2022 að undanskilinni skýrslu og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu sjóðsins á árinu 2022, efnahag hans 31. desember 2022 og breytingu á handbæru fé á árinu 2022, í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur.

Ársreikningurinn innifelur

- Skýrslu og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra.
- Yfirlit yfir afkomu ársins 2022.
- Efnahagsreikning þann 31. desember 2022.
- Eiginfjáryfirlit þann 31. desember 2022.
- Sjóðstreymi fyrir árið 2022.
- Skýringar, sem innifela helstu reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra er undanskilin endurskoðun, sbr. kafla um aðrar upplýsingar.

Grundvöllur álits

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda.

Óhæði

Við erum óháð sjóðnum samkvæmt ákvæðum laga um endurskoðendur og endurskoðun og siðaregla sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins. Við uppfyllum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðaregla.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægjanlegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábending

Án þess að setja fyrirvara við álit okkar vísum við til skýrslu og áritunar stjórnar og framkvæmdastjóra og skýringu nr. 21 þar sem stjórnendur Menntasjóðs námsmanna fjalla um innleiðingu á alþjóðlegum reikningsskilastöðlum fyrir opinbera aðila sem miðað við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS").

Aðrar upplýsingar, þ.m.t. skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra.

Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra sem lá fyrir við áritun okkar.

Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til skýrslu og áritunar stjórnar og framkvæmdastjóra og við staðfestum hana ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins ber okkur að yfirfara aðrar upplýsingar þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær eru í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða skilning sem við höfum aflað við endurskoðunina eða ef svo virðist að verulegar rangfærslur séu í þeim. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Við höfum ekki greint atriði sem ber að greina sérstaklega frá.

Hvað varðar skýrslu og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra höfum við, í samræmi við ákvæði 104. gr. laga um ársreikninga nr. 3/2006, yfirfarið að skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Áritun óháðs endurskoðanda frh.:

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum sjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning sjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa sjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi sjóðsins. Stjórnendum sjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hans til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn skal hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með álit okkar. Nægjanleg víska er mikil víska en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir álit okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra séu raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi sjóðsins eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi hans. Ef við teljum að veruleg óvíska ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að sjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Reykjavík, 22. júní 2023

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir
löggiltur endurskoðandi

Yfirlit yfir afkomu ársins 2022

	Skýr.	2022	2021
Vaxtatekjur			
Vaxtatekjur	19	1.697.625	1.195.484
Verðbætur	19	22.145.033	11.312.541
Lántökugjöld á námslán		4.100	12.271
		<u>23.846.758</u>	<u>12.520.296</u>
Vaxtagjöld			
Vaxtagjöld	19	3.604.808	3.389.018
Verðbætur	19	7.718.745	4.074.147
		<u>11.323.553</u>	<u>7.463.164</u>
Hreinar vaxtatekjur (vaxtagjöld)		12.523.205	5.057.132
Aðrar rekstrartekjur			
Tilkynningargjald		111.157	110.853
Aðrar rekstrartekjur		8.591	8.175
		<u>119.748</u>	<u>119.028</u>
Önnur rekstrargjöld			
Laun og launatengd gjöld	4	389.023	408.734
Annar rekstrarkostnaður	5	342.411	284.978
Vaxtastyrkir til námsmanna		4.496	9.441
Afskriftir rekstrarfjármuna og óefnislegra eigna	6, 7	164.444	148.783
		900.374	851.936
Framlag í afskriftarreikning útlána	14	12.308.175	2.440.706
		<u>13.208.548</u>	<u>3.292.642</u>
Rekstur án ríkisframlags		(565.595)	1.883.518
Framlag ríkissjóðs	3	1.603.800	2.749.300
Tekjuafgangur ársins		<u>1.038.205</u>	<u>4.632.818</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2022

	Skýr.	2022	2021
Eignir			
Sjóður og bankainnstæður		20.066.002	17.296.697
Ríkissjóður viðskiptareikningur	16	653.580	0
Ríkissjóður vegna jöfnunarstyrkja	15	112.331	141.386
Aðrar kröfur		17.377	14.214
Varanlegir rekstrarfjármunir	6	73.461	94.742
Óefnislegar eignir (hugbúnaður)	7	359.489	396.378
Eignir utan útlána, samtals		<u>21.282.240</u>	<u>17.943.417</u>
Útlán			
Gjaldfallnar ógreiddar afborganir og vextir útlána, önnur skuldabréf	8	15.591.650	13.950.385
Námslán 1976-1982 (V-lán)	9	158.778	145.014
Námslán 1982-1992 (S-lán)	10	16.139.307	15.962.136
Námslán 1992-2005 (R-lán)	11	14.979.056	15.437.619
Námslán frá 2005 (G-lán)	12	200.738.772	195.858.280
Námslán frá 2020 (H-lán)	13	20.302.621	10.833.300
		<u>267.910.184</u>	<u>252.186.733</u>
Afskriftarreikningur útlána	14	(74.399.374)	(58.209.797)
		<u>193.510.810</u>	<u>193.976.936</u>
Eignir alls		<u>214.793.050</u>	<u>211.920.352</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2022

	Skýr.	2022	2021
Skuldir og eigið fé			
Skuldir			
Lánadrottnar		109.580	58.337
Áfallnir vextir		1.974.961	1.942.609
Ríkissjóður viðskiptareikningur	16	0	21.850
Skuldir í íslenskum krónum, verðtryggð lán	17	88.039.639	86.266.890
	Skuldir alls	<u>90.124.180</u>	<u>88.289.686</u>
Eigið fé		124.668.870	123.630.666
Skuldir og eigið fé alls		<u>214.793.050</u>	<u>211.920.352</u>

Eiginfjáryfirlit 31. desember 2022

	Eigið fé
Eigið fé 1.1.2021 samkvæmt ársreikningalögum	118.997.848
*Áhrif af upptöku IPSAS	<u>0</u>
Eigið fé 1.1.2021 samkvæmt IPSAS	118.997.848
Afkoma ársins	<u>4.632.818</u>
Eigið fé 1.1.2022	123.630.666
Afkoma ársins	<u>1.038.205</u>
Eigið fé 31.12.2022	<u>124.668.870</u>

*Sjá nánar skýringu nr. 21.

Sjóðstreymi ársins 2022

	Skýr.	2022	2021
Rekstrarhreyfingar			
Tekjuafgangur (halli) ársins		1.038.205	4.632.818
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á fjárstreymi:			
Afskriftir rekstrarfjármuna og óefnislegra eigna	6, 7	164.444	148.783
Vaxtatekjur og lántökugjöld		(1.701.725)	(1.207.755)
Vaxtagjöld		3.604.808	3.389.018
Verðbætur langtímalána		7.718.745	4.074.147
Verðbætur námslána		(21.890.348)	(11.312.541)
Framlag í afskriftarsjóð	14	17.122.339	6.048.938
Veltufé frá rekstri		<u>6.056.467</u>	<u>5.773.407</u>
Breytingar á rekstrartengdum eignum		(3.005.295)	(1.700.822)
Breytingar á rekstrartengdum skuldum		61.834	(91.963)
Handbært fé frá rekstri fyrir vexti		<u>3.113.006</u>	<u>3.980.621</u>
Innborgaðir vextir af útlánnum		1.818.526	1.786.318
Innborgaðir vextir af bankainnistæðum		590.117	92.469
Greiddir vextir af langtímaskuldum		(3.604.898)	(3.389.018)
Handbært fé frá rekstri		<u>1.916.751</u>	<u>2.470.391</u>
Fjárfestingahreyfingar			
Veitt námslán		(9.549.864)	(9.541.305)
Afborganir námslána		16.454.689	14.208.926
Fjárfesting í varanlegum rekstrarfjármunum	6,7	(106.275)	(223.446)
		<u>6.798.549</u>	<u>4.444.175</u>
Fjármögnunarhreyfingar			
Afborganir langtímalána		(5.945.996)	(5.568.973)
		<u>(5.945.996)</u>	<u>(5.568.973)</u>
Hækkun á handbæru fé		2.769.305	1.345.593
Handbært fé í ársbyrjun		17.296.697	15.951.105
Handbært fé í lok árs		<u>20.066.002</u>	<u>17.296.697</u>
Aðrar upplýsingar			
Greiddir vextir af langtímaskuldum		3.604.898	3.389.018
Innborgaðir vextir af útlánnum		1.818.526	1.786.318
Innborgaðir vextir af bankainnistæðum		590.117	92.469

Skýringar

1. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Grundvöllur reikningsskila

a. Ársreikningur Menntasjóðs námsmanna er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Hann byggir á kostnaðarverðsreikningsskilum og er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Verðtrygging

b. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur sem tóku gildi í ársbyrjun 2023.

Útlán

c. Útlán eru færð til eignar með verðbótum í árslok. Verðtryggð útlán eru færð miðað við vísitölur sem tóku gildi í ársbyrjun 2023.

Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld

d. Vaxtatekjur eru tekjufærðar miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu skuldabréfaeignar þegar gjalddagi er myndaður, þá eru áfallnir vextir tekjufærðir frá lokun skuldabréfs eða síðasta gjalddaga. Áfallnir dráttavextir eru tekjufærðir þegar ekki er óvissa um innheimtu þeirra.

Lántaka

e. Öll lán eru verðtryggð og eru áfallnar verðbætur og vextir færð upp í ársbyrjun 2023.

Afskriftareikningur útlána

f. Afskriftareikningur útlána er myndaður til að mæta fyrirsjáanlegum töpum á útlánum sjóðsins á líftíma útistandandi námslána. Námslán eru veitt til lengri tíma. Endanlegt útlánatap kemur oftast ekki í ljós fyrr en við lok endurgreiðslutíma. Eðli máls samkvæmt er matið því háð mikilli óvissu. Sömu aðferð er beitt við mat afskriftarreikningsins og beitt var á síðasta ári hvað varðar lán sem veitt voru samkvæmt eldri lögum. Þar er sérstakt reiknilíkan er notað við mat á því hve afskriftareikningurinn þarf að vera stór á hverjum tíma. Reiknilíkanið byggir m.a. á lánakjörum hinna ýmsu lánaflokka, forsendum um kaupmáttaraukningu, forsendum um þróun tekna eftir aldri og dánarlíkum. Afskriftarreikningur H-lána er öllu flóknari. Þar þarf að gera ráð fyrir hluta af þeim forsendum sem eru í reiknilíkaninu s.s. dánarlíkum og þróun tekna fyrir þau H-lán sem eru tekjutengd. Þá er jafnframt afskriftarreikningur H-lána byggður upp þannig að fjárveiting sem nemur 30% styrk og styrk vegna barnafrámfærslu er sýndur sérstaklega þar sem niðurfelling vegna þess er ekki færð til bókar fyrr en námsmaður lýkur námi eða hættir að taka lán hjá MSNM.

Varanlegir rekstrarfjármunir

g. Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur hundraðshluti miðað við áætlaðan endingartíma eignanna þar til niðurlagsverði er náð. Áætlaður endingartími greinist þannig:

Tölvubúnaður.....	5 ár
Húsbúnaður.....	5 ár
Skrifstofuáhöld, tæki.....	5 ár

Skýringar

Óefnislegar eignir

h. Óefnislegar eignir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur hundraðshluti miðað við áætlaðan endingartíma eignanna þar til niðurlagsverði er náð. Áætlaður endingartími greinist þannig:

Hugbúnaður..... 5 - 10 ár

Handbært fé

i. Til handbærs fjár í sjóðstreymi teljast sjóður og óbundnar innistæður á bankareikningum.

Skýringar

2. Starfspáttayfirlit

Starfspáttur er aðgreinanlegur hluti sjóðsins þar sem skyld lán eru flokkuð saman þ.e. samkvæmt nýja kerfi sem eru veitt H lán og gamla kerfi sem eru veitt V, S, R og G lán. Rekstrarafkoma, eignir og skuldir taka til liða sem heyra beint undir ákveðna starfspætti. Vextir vegna innbyrðis lána er byggt á vaxtakjörum langtímalána gamla kerfis sem nam 3,43% í lok árs 2022.

Veitt ný útlán á árinu 2022 eru að miklu leyti vegna nýja kerfisins. Fjárveiting til reksturs Menntasjóðs námsmanna er sýnd undir nýja kerfinu í starfspáttayfirliti enda endurspeglar það að nánast öll veitt ný útlán á árinu voru veitt á grundvelli nýrra laga.

Rekstrarreikningur fyrir árið 2022:

	Nýja kerfi	Gamla kerfi	Jöfn.færsl.	Menntasjóður námsmanna
	(H-lán)	(V,S,R,G -lán)		alls
Vaxtatekjur	20.203	1.677.422		1.697.625
Vaxtatekjur vegna lán til nýja kerfis		560.847	(560.847)	0
Verðbætur	1.254.602	20.890.431		22.145.033
Lántökugjöld á námslán		4.100		4.100
	1.274.805	23.132.800	(560.847)	23.846.758
Vaxtagjöld		(3.604.808)		(3.604.808)
Vaxtagjöld vegna lán frá gamla kerfi	(560.847)		560.847	0
Verðbætur	(1.254.602)	(6.464.143)		(7.718.745)
	(1.815.449)	(10.068.951)	560.847	(11.323.553)
Hreinar vaxtatekjur (vaxtagjöld)	(540.644)	13.063.849		12.523.205
Aðrar rekstrartekjur				
Tilkynningargjald		111.157		111.157
Aðrar rekstrartekjur		8.591		8.591
		119.748		119.748
Önnur rekstrargjöld				
Laun og launatengd gjöld	(389.023)			(389.023)
Annar rekstrarkostnaður	(342.411)			(342.411)
Vaxtastyrkir til námsmanna	(4.496)			(4.496)
Afskriftir rekstrarfjármuna	(164.444)			(164.444)
	(900.374)			(900.374)
Framlag á afskriftarreikning útlána		(12.308.175)		(12.308.175)
Framlag á afskriftarreikning vegna barnastyrks				
Framlag ríkissjóðs, niðurfelling hluta lána við lok				
Framlag ríkissjóðs vegna barnastyrks				
Framlag - Menntasjóður námsmanna	1.114.400			1.114.400
Framlag - Lánasjóður íslenskra námsmanna		489.400		489.400
Tekjuafgangur ársins	(326.618)	1.364.823		1.038.205

Skýringar

2. Starfspáttayfirlit frh.

Efnahagsreikningur þann 31.12.2022

	Nýja kerfi (H-lán)	Gamla kerfi (V,S,R,G -lán)	Jöfn.færsl.	Menntasjóður námsmanna alls
Eignir				
Sjóður og bankainnstæður		20.066.002		20.066.002
Ríkissjóður viðskiptareikningur		653.580		653.580
Ríkissjóður vegna jöfnunarstyrkja		112.331		112.331
Aðrar kröfur		17.377		17.377
Varanlegir rekstrarfjármunir		73.461		73.461
Óefnislegar eignir		359.489		359.489
Áfallnir vextir vegna lán til nýja kerfis		744.546	(744.546)	0
Eignir utan útlána		22.026.786	(744.546)	21.282.240
Útlán				
Gjaldfallnar ógr. afb. og vextir útlána,önnur skbr.		15.591.650		15.591.650
Námslán 1976-1982 (V-lán)		158.778		158.778
Námslán 1982-1992 (S-lán)		16.139.307		16.139.307
Námslán 1992-2005 (R-lán)		14.979.056		14.979.056
Námslán frá 2005 (G-lán)		200.738.772		200.738.772
Námslán frá 2020 (H-lán)	20.302.621			20.302.621
Lán til nýja kerfis frá gamla kerfi	8.537.250	20.302.621	(28.839.871)	0
	28.839.871	267.910.184	(28.839.871)	267.910.184
Afskriftarreikningur útlána	(7.946.289)	(66.453.085)		(74.399.374)
	20.893.582	201.457.099	(28.839.871)	193.510.810
Eignir alls	20.893.582	223.483.885	(29.584.417)	214.793.050
Skuldir og eigið fé				
Skuldir				
Lánadrottnar		109.580		109.580
Áfallnir vextir		1.974.961		1.974.961
Áfallnir vextir vegna lána frá gamla kerfi	744.546		(744.546)	0
Skuld við gamla kerfi	20.302.621	8.537.250	(28.839.871)	0
Skuldir í íslenskum krónum, verðtrygð lán		88.039.639		88.039.639
	21.047.166	98.661.430	(29.584.417)	90.124.180
Eigið fé	(153.585)	124.822.455		124.668.870
Skuldir og eigið fé alls	20.893.582	223.483.885	(29.584.417)	214.793.050

Skýringar

2. Starfsþáttayfirlit frh.

Rekstrarreikningur fyrir árið 2021:

	Nýja kerfi (H-lán)	Gamla kerfi (V,S,R,G -lán)	Jöfn.færsl.	Menntasjóður samtals
Vaxtatekjur		1.195.484		1.195.484
Vaxtatekjur vegna lán til nýja kerfis		168.992	(168.992)	
Verðbætur		11.312.541		11.312.541
Lántökugjöld á námslán		12.271		12.271
		12.689.288	(168.992)	12.520.296
Vaxtagjöld		(3.389.018)		(3.389.018)
Vaxtagjöld vegna lán frá gamla kerfi	(168.992)		168.992	
Verðbætur		(4.074.147)		(4.074.147)
	(168.992)	(7.463.165)	168.992	(7.463.165)
Hreinar vaxtatekjur (vaxtagjöld)	(168.992)	5.226.123		5.057.131
Aðrar rekstrartekjur				
Tilkynningargjald		110.853		110.853
Aðrar rekstrartekjur		8.175		8.175
		119.028		119.028
Önnur rekstrargjöld				
Laun og launatengd gjöld		(408.734)		(408.734)
Annar rekstrarkostnaður		(284.978)		(284.978)
Vaxtastyrkir til námsmanna		(9.441)		(9.441)
Afskriftir rekstrarfjármuna		(148.783)		(148.783)
		(851.936)		(851.936)
Framlag á afskriftarreikning útlána		(2.440.706)		(2.440.706)
Framlag ríkissjóðs vegna barnastyrks	1.000			1.000
Framlag vegna reksturs	1.120.000	1.628.300		2.748.300
Tekjuafgangur ársins	952.008	3.680.809		4.632.818

Skýringar

2. Starfsþáttayfirlit frh.

Efnahagsreikningur þann 31.12.2021

	Nýja kerfi (H-lán)	Gamla kerfi (V,S,R,G -lán)	Jöfn.færsl.	Menntasjóður samtals
Eignir				
Sjóður og bankainnstæður		17.296.697		17.296.697
Ríkissjóður viðskiptareikningur		141.386		141.386
Aðrar kröfur		14.213		14.213
Varanlegir rekstrarfjármunir		94.742		94.742
Óefnislegar eiginir		396.378		396.378
Áfallnir vextir vegna lán til nýja kerfis		183.699	(183.699)	0
		18.127.114	(183.699)	17.943.416
Útlán				
Gjaldf. afb. og vextir útlána,önnur skuldabréf		13.950.385		13.950.385
Námslán 1976-1982 (V-lán)		145.014		145.014
Námslán 1982-1992 (S-lán)		15.962.136		15.962.136
Námslán 1992-2005 (R-lán)		15.437.619		15.437.619
Námslán frá 2005 (G-lán)		195.858.280		195.858.280
Námslán frá 2020 (H-lán)	10.833.300			10.833.300
Lán til nýja kerfis frá gamla kerfi	4.729.232	10.833.300	(15.562.532)	
	15.562.532	252.186.733	(15.562.532)	252.186.733
Afskriftarreikningur útlána	(4.372.500)	(53.837.297)		(58.209.797)
	11.190.032	198.349.436	(15.562.532)	193.976.936
Eignir alls	11.190.032	216.476.550	(15.746.230)	211.920.352
Skuldir og eigið fé				
Skuldir				
Lánadrottnar		58.337		58.337
Áfallnir vextir		1.942.609		1.942.609
Áfallnir vextir vegna lána frá gamla kerfi	183.699		(183.699)	
Ríkissjóður viðskiptareikningur		21.850		21.850
Skuld við gamla kerfi	10.833.300	4.729.232	(15.562.532)	
Skuldir í íslenskum krónum, verðtryggt lán		86.266.890		86.266.890
Skuldir	11.016.998	93.018.918	(15.746.230)	88.289.686
Eigið fé	173.034	123.457.632		123.630.666
Skuldir og eigið fé alls	11.190.032	216.476.550	(15.746.230)	211.920.352

Skýringar

3. Framlag ríkisins

Fjárveitingar í fjárlögum 2022 til Menntasjóðs námsmanna námu 1.603,8 millj. kr. (2021: 2.749,3m.kr.)

	2022	2021
Framlag á fjárlögum	6.404.300	7.121.800
Námsstyrk ráðstafað á móti framlagi í afskriftareikning	(3.622.800)	(3.331.800)
Styrk vegna framfærslu barna ráðstafað á móti framlagi í afskriftareikning	(1.177.700)	(1.040.700)
Framlag ríkis í rekstrarreikningi, gamla og nýja kerfið	<u>1.603.800</u>	<u>2.749.300</u>

4. Starfsmannamál

Ársverk voru 33,37 á árinu 2022 samanborið við 37,47 á árinu 2021 sem er u.þ.b. fjórum ársverkum færri en á fyrra ári. Laun- og launatengd gjöld lækka 4,91% og laun- og launatengd gjöld á ársverk hækka um 6,8%.

	2022	2021
Laun	299.394	324.103
Mótframlag í lífeyrissjóð	33.998	36.785
Önnur launatengd gjöld	33.353	34.996
Áfallið orlof, breyting	9.686	0
Laun og launatengd gjöld samtals	<u>376.431</u>	<u>395.884</u>
Starfsmannakostnaður	<u>12.592</u>	<u>12.849</u>
Laun, launatengd gjöld og starfsmannakostnaður samtals	<u>389.023</u>	<u>408.734</u>

Laun og hlunnindi lykilstjórnenda greinast þannig:

Framkvæmdastjóri

Laun	18.325	17.716
Framlög í lífeyrissjóð	2.098	2.037
	<u>20.423</u>	<u>19.753</u>

Stjórn

Laun stjórnarformanns	1.900	1.926
Framlög í lífeyrissjóð stjórnarformanns	190	158
Laun meðstjórnenda	6.855	8.179
Framlög í lífeyrissjóð meðstjórnenda	610	676
	<u>9.555</u>	<u>10.939</u>

Samtals laun og hlunnindi lykilstjórnenda	<u>29.977</u>	<u>30.693</u>
---	---------------	---------------

Skýringar

5. Annar rekstrarkostnaður

Annar rekstrarkostnaður hækkar að meðaltali um 20% milli ára. Hækkunin skýrist einkum af kostnaði við innleiðingu á nýju útlánakerfi Libra Loan, breytinga á tölvukerfum vegna innleiðingar nýrra laga nr. 60/2020 um Menntasjóð námsmanna og rekstur tölvu- og upplýsingakerfa.

	2022	2021
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	1.689	2.370
Sími, afnotagjöld, póstburðargjöld	16.164	24.828
Funda- og ferðakostnaður	1.248	217
Aðkeypt sérfræðiaðstoð	100.463	87.886
Rekstur og viðhald tölvukerfis	138.143	87.019
Húsaleiga	39.408	39.604
Húsnæðiskostnaður	9.621	13.048
Þjónustugjöld banka	19.547	18.697
Málskotsnefnd	3.096	6.997
Ýmiss kostnaður	13.032	4.313
	<u>342.411</u>	<u>284.978</u>

6. Varanlegir rekstrarfjármunir

	Skrifstofuáhölc	Húsbúnaður	Tölvubúnaður	Samtals
Kostnaðarverð				
Staða 1. janúar 2021 samkvæmt ársreikn.lögum	20.086	151.988	1.301.102	1.473.175
Endurflokkað í IPSAS innleiðingu			(1.251.134)	(1.251.134)
Staða 1. janúar 2021 samkvæmt ISPAS	20.086	151.988	49.968	222.041
Viðbætur	6.494	30.081		36.575
Staða 1. janúar 2022	26.579	182.069	49.968	258.616
Viðbætur	5.403	939		6.342
Staða 31. desember 2022	31.982	183.008	49.968	264.958
Uppsafnaðar afskriftir				
Staða 1. janúar 2021 samkvæmt ársreikn.lögum	10.627	81.830	964.262	1.056.720
Endurflokkað í IPSAS innleiðingu			(917.627)	(917.627)
Staða 1. janúar 2021 samkvæmt ISPAS	10.627	81.830	46.636	139.093
Afskriftir	3.429	19.719	1.633	24.781
Staða 1. janúar 2022	14.056	101.549	48.269	163.874
Afskriftir	4.209	22.235	1.179	27.623
Staða 31. desember 2022	18.265	123.784	49.448	191.497
Bókfært verð 1.1.2021	9.459	70.158	3.332	82.949
Bókfært verð 31.12.2021	12.523	80.520	1.699	94.742
Bókfært verð 31.12.2022	13.717	59.224	520	73.461

Áætlaður nýtingartími varanlegra rekstrarfjármuna:

5 ár

5 ár

5 ár

Skýringar

7. Óefnislegar eignir

Óefnislegar eignir samanstanda af hugbúnaði og greinast þannig:

	Hugbúnaður	Samtals
Kostnaðarverð		
Fært inn við innleiðingu IPSAS 1. janúar 2021	1.251.134	1.251.134
Viðbætur	186.872	186.872
Staða 1. janúar 2022	1.438.006	1.438.006
Viðbætur	99.933	99.933
Staða 31. desember 2022	1.537.939	1.537.939
Uppsafnaðar afskriftir		
Fært inn við innleiðingu IPSAS 1. janúar 2021	917.627	917.627
Afskrift ársins	124.002	124.002
Staða 1. janúar 2022	1.041.628	1.041.628
Afskrift ársins	136.822	136.822
Staða 31. desember 2022	1.178.450	1.178.450
Bókfært verð 1.1.2021	333.507	333.507
Bókfært verð 31.12.2021	396.378	396.378
Bókfært verð 31.12.2022	359.489	359.489
Áætlaður nýtingartími hugbúnaðar	5 - 10 ár	

8. Gjaldfallnar ógreiddar afborganir og vextir útlána, önnur skuldabréf

Áfallnir dráttarvextir fyrra árs eru ekki færðir. Ógreiddar afborganir eru alls 9.126,4 millj.kr. (2021: 7.716,5 millj. kr) þar af eru 4.050,4 millj.kr. á kröfuvakt (2021: 3.244,7 millj. kr) og í löginnheimtu eru 4.072,6 millj.kr. (2021: 4.043,8 millj.kr.). Þá eru 170,5 millj.kr. (2021: 103,5 millj.kr.) í milliinnnheimtu og 832,9 millj.kr. (2021 324,4 millj.kr.) í greiðsludreifingu.

	2022	2021
Áfallnir vextir útlána	6.142.945	5.936.469
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir V-lána	5.768	8.138
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir S-lána	727.010	561.480
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir R-lána	1.285.293	1.092.646
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir G-lána	6.977.979	5.945.257
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir H-lána	18.311	0
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir I, E og skólagjaldalána	112.086	108.968
Önnur skuldabréf	322.259	297.427
	<u>15.591.650</u>	<u>13.950.385</u>

Skýringar

9. Námslán veitt 1976-1982

Eftirstöðvar námslána sem veitt voru á árunum 1976-1982 á grundvelli laga nr. 57/1976.

Lánskjör: Verðtryggð en vaxtalaus lán. Endurgreiðsla er miðuð við mismunandi hlutfall af tekjum umfram tilteknar viðmiðunartekjur. Endurgreiðslur hefjast 3 árum eftir námslok og standa yfir í 20 endurgreiðsluár hið lengsta.

Lánaflokkur V

	2022	2021
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	145.014	152.883
Afborganir ársins	(4.030)	(4.674)
Uppgreiðsla og aukaafborganir ársins	(101)	0
Afskriftir vegna látinna lánþega	0	(7.096)
Afskriftir vegna 20 ára reglu	(2.695)	0
Afskriftir vegna gjaldþrota	0	(1.313)
Verðbætur ársins	18.221	5.213
Breyting ársins ógr. gjaldfallið	2.370	0
	158.778	145.014

10. Námslán veitt 1982-1992

Eftirstöðvar námslána sem veitt voru á árunum 1982-1992 á grundvelli laga nr. 72/1982.

Lánskjör: Verðtryggð en vaxtalaus lán. Endurgreiðsla er 4,4% af tekjum síðast liðins árs (var áður 4,75% en var lækkuð í apríl 2020 samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnar og einnig voru vextir lækkaðir úr 1% í 0,4%). Endurgreiðslur hefjast 3 árum eftir námslok og standa yfir í 40 endurgreiðsluár hið lengsta.

Lánaflokkur S

	2022	2021
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	15.962.136	16.552.571
Afborganir ársins	(817.899)	(874.138)
Uppgreiðsla og aukaafborganir ársins	(193.833)	0
Afskrifað vegna látinna lánþega	(86.010)	(61.119)
Afskriftir tapaðra krafna	(5)	(100.625)
Afskriftir vegna gjaldþrota	(6.527)	0
Verðbætur ársins	1.446.975	673.945
Breyting ársins ógr. gjaldfallið	(165.529)	(228.499)
	16.139.307	15.962.136

Skýringar

11. Námslán veitt 1992-2005

Eftirstöðvar námslána sem veitt voru á árunum 1992-2005 á grundvelli laga nr. 21/1992.

Lánskjör: Verðtryggð lán með 0,4% vöxtum. Endurgreiðsla er 3,4% af tekjum síðast liðins árs (var áður 3,75% en var lækkuð í apríl 2020 samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnar og einnig voru vextir lækkaðir úr 1% í 0,4%). Endurgreiðslur hefjast 2 árum eftir námslok. Greiðslur af öðrum námslánunum frestast þar til lán samkvæmt þessum lögum eru að fullu greidd.

Lánaflokkur R

	2022	2021
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	15.437.619	16.633.618
Afborganir ársins	(1.238.916)	(1.462.977)
Uppgreiðsla og aukaafborganir ársins	(327.739)	0
Afskrifað vegna látinna lánþega	(67.844)	(22.758)
Afskriftir tapaðra krafna	(1.746)	(67.409)
Afskriftir vegna gjaldþrota	(328)	0
Verðbætur ársins	1.370.658	606.791
Breyting ársins ógr. gjaldfallið	(192.647)	(249.646)
	<u>14.979.056</u>	<u>15.437.619</u>

12. Námslán veitt frá 2005

Eftirstöðvar námslána sem veitt hafa verið frá árinu 2005 á grundvelli laga nr. 21/1992, sbr. lög nr. 140/2004.

Lánskjör: Verðtryggð lán með 0,4% vöxtum. Endurgreiðsla er 3,4% af tekjum síðast liðins árs (var áður 3,75% en var lækkuð í apríl 2020 samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnar og einnig voru vextir lækkaðir úr 1% í 0,4%) af samanlögðum útsvars- og fjármagnstekjuskattsstofni. Endurgreiðslur hefjast 2 árum eftir námslok.

Lánaflokkur G

	2022	2021
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	195.858.280	197.011.524
Veitt lán á árinu	341.681	888.351
Afborganir ársins	(8.143.725)	(8.802.476)
Uppgreiðsla og aukaafborganir ársins	(3.743.895)	0
Afskrifað vegna látinna lánþega	(169.186)	(99.075)
Afskriftir tapaðra krafna	(20.024)	(578.704)
Afskriftir vegna gjaldþrota	(81.662)	0
Verðbætur ársins	17.730.025	10.024.495
Breyting ársins ógr. gjaldfallið	(1.032.722)	(2.585.834)
	<u>200.738.772</u>	<u>195.858.280</u>

Skýringar

13. Námslán veitt frá 2020

Eftirstöðvar námslána sem veitt hafa verið frá 1. júlí 2020 á grundvelli laga nr. 60/2020, þegar ný lög um Menntasjóð námsmanna komu til framkvæmda.

Lánskjör: Greiðendur geta valið um hvort þeir endurgreiði lánin sem verðtryggð lán eða óverðtryggð. Vextir á lánunum eru breytilegir og skulu bera vaxtaálag sem ákveðið er í úthlutunarreglum hvers árs, nú 0,8%. Þá er í lögnum sett þak á vextina, 9% á óverðtryggt lán og 4% á verðtryggt lán að meðtöldu vaxtaálagi. Þá skulu vextir vera þeir sömu og vaxtakjör sem MSNM fær hjá Sí að viðbættu vaxtaálaginu. Að auki þá hafa greiðendur sem eru undir 40 ára aldri (35 ár fimm árum eftir gildistöku laganna) og ljúka námi með prófgráðu heimild til að velja um hvort lánin séu endurgreidd sem tekjutengd lán, 3,75% af tekjum síðast liðins árs eða endurgreiða námslánin sem jafngreiðslulán til ákveðins árafjölda sem tekur mið af upphæð höfuðstóls láns við námslok og aldri lántaka þegar endurgreiðslur hefjast. Séu greiðendur hins vegar yfir þessum aldursmörkum endurgreiða þeir lánin sem jafngreiðslulán en hafa val um hvort þau séu óverðtryggð eða verðtryggð. H-lánin eru verðtryggð á meðan á námi námsmanns stendur en bera ekki vexti. Endurgreiðslur skulu hefjast 1 ári eftir námslok. Fyrstu endurgreiðslur H-lána hófust á árinu 2022 hjá 1.805 lánþegum. Völdu 40,7% jafngreiðslulán, þar af 20,7% óverðtryggt og tekjutengt völdu 59,3%, þar af 57,8% óverðtryggt.

Lánaflokkur H

	2022	2021
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	10.833.300	2.180.345
Veitt lán á árinu	9.208.183	9.036.870
Afborganir ársins	(199.081)	0
Uppgreiðsla og aukaafborganir ársins	(378.631)	0
Afskrifað vegna látinna lánþega	(4.994)	0
30% niðurfelling og styrkur eftir námslok	(459.670)	0
Barnastyrkur	(2.647)	(764.268)
Verðbætur ársins	1.324.470	380.352
Breyting ársins ógr. gjaldfallið	(18.311)	0
	20.302.621	10.833.300

Skýringar

14. Afskriftareikningur útlána

Undanfarin ár hefur verið stuðst við reiknilíkan frá Ríkisendurskoðun sem metur hve hár afskriftareikningur þarf að vera á hverjum tíma. Hefur Ríkisendurskoðun gert tillögu að afskriftarframlagi vegna eldri útlánaflokka þ.e. S-, V-, R- og G-lán. Hins vegar eru afskriftir H-lána meðhöndlaðar með öðrum hætti þar sem námslánin eru færð niður um 30% að námi loknu, ljúki námsmaður námi á tilskyldum tíma og sem nemur barnaframsæslu hafi námsmaður uppfyllt lágmark námsframvinduþróf. Menntasjóðurinn fær fjárveitingu frá ríkissjóði vegna þessara afskriftar. Undir öðrum niðurfærslum og afskriftum H-lána á vaxtaálagið að standa og er það sýnt sérstaklega í afskriftareikningnum.

Því verður sá háttur hafður á að afskriftareikningur verður tvískiptur í annars vegar afskriftir vegna eldri lána og hins vegar afskriftir vegna H-lánanna og þá jafnframt að sundurliðað verður afskriftirnar vegna þeirra niður í styrk, barnastyrk og önnur afföll.

Í lögum nr. 60/2020 voru samþykktar ýmsar breytingar sem hafa áhrif á afskriftareikning vegna eldri laga. Þar má helst nefna niðurfellingu ábyrgðarmanna, hækkun á afslætti vegna uppgreiðslu, lækkingu á prósentu sem endurgreiðsla er reiknuð af þ.e. úr 3,75% í 3,4% á G-lánum, R-lána úr 4,75% í 4,4% og jafnframt voru vextir lækkaðir úr 1% í 0,4%. Þá var gerð sú breyting að gjaltprot leiða ekki til afskrifta námslána. Allar þessar breytingar hafa áhrif til hækkunar á væntum afföllum eldri lánaaflokka. Helstu þættir í útreikningum eldri lánaaflokka eru lánaþjör hinna ýmsu lánaaflokka, forsendur um kaupmáttaraukningu, forsendur um þróun tekna eftir aldri og dánarlíkur. Þar sem endurgreiðslur námslána eldri lánaaflokka byggja á tekjutengingu endurgreiðslna og að námslán falla niður við andlát hefur uppreikningur og hækkun lánasafnsins vegna verðbóta ekki endilega í för með sér raunhækkun á væntum endurgreiðslum.

Samkvæmt reiknilíkani er afskriftarframlagið vegna eldri lána metið alls 12.308,2 millj.kr. til hækkunar. Í afskriftareikningi útlána er einnig tekið tillit til krafna sem eru komnar á kröfuvakt til viðbótar þeim kröfum sem áður hafði verið gert ráð fyrir með framlagi. Það er gert með sértæku framlagi sem er 90% af kröfum á kröfuvakt, alls 3.645,4 (2021: 2.920,3 millj.kr.) og eru breytingar á framlaginu á milli ára dregnar frá afskriftarframlaginu, sem eru 725,1 millj. kr. á árinu 2022.

	2022	2021
Afskriftareikningur útlána í ársbyrjun	58.209.797	53.132.600
Endanlega töpuð útlán á árinu (eldri lán)	(453.454)	(971.741)
Vaxtaálag H lána	(3.201)	0
Framlag á afskriftareikning vegna niðurfellingu lána við lok, H lán	3.163.052	3.331.800
Framlag á afskriftareikning vegna barnastyrks, H lán	1.175.005	276.432
Almennt framlag í afskriftareikning, (tekjufært) gjaldfært á árinu, eldri lán	11.583.060	2.291.691
Sértækt framlag v.kröfuvaktar, gjaldfært á árinu	725.115	149.015
Afskriftareikningur útlána í árslok	<u>74.399.374</u>	<u>58.209.797</u>

Í lok árs 2022 má áætla að lán með ábyrgðum sé um 3,4 milljarðar. Þá munu nýju lánin (H-lánin) verða endurgreidd með vaxtaálagi sem á að koma til móts við afskriftir hjá sjóðnum vegna nýju lánanna.

Veittar undanþágur fækkaði um 21,7% á milli árunna 2021-2022 og er hlutfall veittra undanþága 2,8% af mynduðum gjalddögum á árinu 2022 (2021: 2020: 3,46%). Í reiknilíkani þarf að gefa sér forsendur um hverjar afborganir þeirra verði sem ekki hafa hafið endurgreiðslur lána. Meðalafborgun eldri lána hækkaði um tæplega fjögurþúsund og sexhundrað sem er meira en árið á undan þegar hún hækkaði um tæplega tvö þúsund. Meðalupphæð afborgana eldri námslána eru 251 þús.kr. á ársgrundvelli.

Skýringar

15. Jöfnunarstyrkir

Jöfnunarstyrkir eru veittir samkvæmt reglugerð nr. 692/2003. Um er að ræða dvalarstyrki til framhaldsskólanema sem ekki geta sótt framhaldsskóla í heimabyggð. Akstursstyrkir eru veittir til framhaldsskólanema sem sækja skóla fjarri lögheimili. Sjóðurinn hefur umsýslu með jöfnunarstyrkjum. Fjárveiting ársins 2022 vegna þessara styrkja voru 572,7 millj. kr. Greitt frá ríkissjóði á árinu 2022 voru 578,7 millj.kr. Þóknun sjóðsins nemur 1,5% af árlegu framlagi úr ríkissjóði og er færð undir liðinn aðrar tekjur.

	2022	2021
Staða viðskiptareiknings í ársbyrjun	141.386	(16.356)
Endurgreitt framlag til ríkissjóðs vegna 2020	0	167.114
Móttekið framlag frá ríkissjóði	(578.700)	(545.400)
Veittir styrkir til skólaaksturs	8.308	6.564
Veittir jöfnunarstyrkir	529.236	518.329
Kostnaður vegna hugbúnaðarþróunar og auglýsingar ofl.	3.510	2.961
Endurgreiddir jöfnunarstyrkur	0	0
Þóknun til Lánasjóðsins	8.591	8.175
Staða viðskiptareiknings í árslok	112.331	141.386

16. Viðskiptareikningur ríkissjóðs

Í árslok 2022 nam skuld ríkissjóð við sjóðinn rúmlega 653,6 m.kr. en í ársbyrjun var staðan skuld sjóðsins við ríkissjóð 21,8 m.kr.

	2022	2021
Staða í ársbyrjun	(21.850)	(18.969)
Ríkisframlag	1.603.800	2.749.300
Greitt úr ríkissjóði	(928.369)	(2.752.182)
Staða í árslok	653.580	(21.850)

Skýringar

17. Yfirlit um langtímaskuldir og vaxtakjör

Öll langtímalán sjóðsins voru upphaflega frá Endurlánum ríkissjóðs. Lánin eru alls 47 og til 25 ára. Þau eru verðtryggð með föstum vöxtum. Breyting var gerð á lögum um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, nr. 1/1997, með síðari breytingum, sem tók gildi 1. janúar 2017 þar sem breytingar á lögnum lúta m.a. að því að gera lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins sjálfbæran. Til að fjármagna kostnað ríkissjóðs vegna þessa var ákveðið að framselja stóran hluta lánasafns ríkissjóðs vegna MSNM til LSR. Fjöldi lána MSNM til innheimtu hjá LSR eru 27 en 20 hjá Endurlánum ríkissjóðs.

Engar breytingar voru gerðar á lánunum að öðru leyti en því að uppsagnarákvæði skuldabréfanna var felld út og greiddast nú afborganir af þessum skuldabréfunum til LSR í stað Endurlána ríkissjóðs.

	2022	2021
Ríkissjóður, verðtryggð með vísitölu neysluverðs (vextir 1,95-5,35%)	30.628.249	30.364.844
LSR, verðtryggð með vísitölu neysluverðs (vextir 2,26-4,25%)	57.411.390	55.902.045
	<u>88.039.639</u>	<u>86.266.890</u>
Afborganir langtímaskulda greinast þannig á næstu ár:		
Afborganir 2023/2022	6.269.170	5.734.360
Afborganir 2024/2023	6.269.170	5.734.360
Afborganir 2025/2024	6.269.170	5.734.360
Afborganir 2026/2025	6.269.170	5.734.360
Afborganir 2027/2026	6.269.170	5.734.360
Síðar	56.693.789	57.595.092
Langtímaskuldir, þ.m.t. næsta árs afborganir	<u>88.039.639</u>	<u>86.266.890</u>
Hreyfingar á vaxtaberandi skuldum greinast þannig:		
	2022	2021
Staða í ársbyrjun	86.266.890	87.761.716
Afborganir lána	(5.945.996)	(5.568.973)
Verðbætur	7.718.745	4.074.147
Staða í árslok	<u>88.039.639</u>	<u>86.266.890</u>

Skýringar

18. Áhættustýring

MSNM stendur frammi fyrir áhættum í starfsemi sinni sem tengjast markmiðum og hlutverki MSNM. Umgjörð samhæðrar áhættustýringar setur ramma um feril áhættustýringar sem er á ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra MSNM. Framkvæmdastjóri ber ábyrgð á að þróaðar séu aðferðir við að greina, meta, mæla og stýra áhættum í starfseminni ásamt viðeigandi upplýsingagjöf og viðbrögðum.

Innleiðing samhæðrar áhættustýringar hjá MSNM hófst með áhættustefnu dags. 25. október 2016. Áhættustefnan miðast við rekstraráhættur MSNM sem eru í reglubundinni vöktun yfir árið en aðrar helstu áhættur hafa verið skilgreindar og eru mældar að lágmarki árlega. Það eru eftirfarandi áhættur:

Útlánaáhætta/innheimtuáhætta

Endurgreiðsluáhætta felst í því að lán fái ekki endurgreidd þar sem endurgreiðslur eru háðar tekjum og undanþágur fyrir greiðslum eru heimilar samkvæmt ákveðnum reglum. Einnig fellur lán niður við andlát lánþega. Með hækkandi námslánnum til einstaklinga eykst endurgreiðsluáhætta MSNM. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 14.

Endurgreiðsluáhætta

Endurgreiðsluáhætta felst í því að lán fái ekki endurgreidd þar sem endurgreiðslur eru háðar tekjum og undanþágur fyrir greiðslum eru heimilar samkvæmt ákveðnum reglum. Einnig fellur lán niður við andlát lánþega. Með hækkandi námslánnum til einstaklinga eykst endurgreiðsluáhætta MSNM. Ný lán H-lán eru innheimtu með 0,8% álagi sem standa á undir afföllum. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 14.

Vaxtaáhætta

Vaxtaáhætta er markaðsáhætta sem felst í því að MSNM geti ekki endurspeglað eigin fjármögnunarkjör í útlánnum sínum til námsmanna. Þannig er MSNM rekið með neikvæðum vaxtamun og þessi neikvæði vaxtamunur lækkar núvirði útlánanna. Lán sem lánuð eru samkvæmt lögum nr. 60/2020 eru hins vegar með sömu vöxtum og ríkissjóði bjóðast á markaði að viðbættu 0,8% álagi sem standa á undir afföllum af lánunum. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 19.

Verðtryggingaráhætta

Verðtryggingaráhætta er rakin til mismunar á verðtryggðum eignum og skuldum. Þar sem stærstur hluti af eignum og skuldum MSNM er verðtryggður er að öllu jöfnu nokkurt jafnvægi milli verðtryggðra eigna og skulda á hverjum tíma. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 19.

Skýringar

19. Aðrar upplýsingar

Núvirði útlána

Útlánaflokkar sjóðsins eru fimm með mismunandi lánakjörum. V-lán og S-lán eru verðtryggð en bera ekki vexti. R-lán og G-lán eru einnig verðtryggð og bera 0,4% vexti. H-lánin sem er nýi lánaflokkurinn sem kom með nýjum lögum um Menntasjóð námsmanna nr. 60/2020 eru verðtryggð á meðan á námi stendur líkt og eldri námslánaflokkar. Greiðendur H-lána velja hvort þeir endurgreiði lánin sem verðtryggð lán eða sem óverðtryggð lán. Megin reglan er að greiða skal af lánunum sem jafngreiðslulán og ræðst fjöldi endurgreiðsluára af upphæð höfuðstóls og að lánin séu uppgreidd áður en greiðandi verður 65 ára. Ef hins vegar lántakandi er undir 40 ára (35 ára 5 árum frá gildistöku laganna) þegar námi lýkur og lántaki lýkur námi með prófgráðu getur hann valið um að endurgreiða lánin miðað við tekjur og er endurgreiðsluhlutfallið 3,75% af tekjum ársins á undan. Vextir af lánunum sem standa sjóðnum til boða og tekin hafa verið til fjármögnunar útlána sjóðsins hafa verið hærri en vextir af eldri námslánaflokkum. Nýju H-lánin bera sömu vexti og sjóðurinn getur fjármagnað sig á á hverjum tíma að viðbættu 0,8% álagi. Þá er 30% af höfuðstóls láns felldur niður ef námsmaður lýkur námi á réttum tíma og jafnframt eru veittir barnastyrkir í stað barnalána áður.

Vegna ársins 2021 voru ekki til nógu góðar forsendur til þess að reikna út núvirði lánasafnsins.

Reiknað hefur verið út núvirði lánasafnsins miðað við ávöxtunarkröfur 3,43% og niðurstaða þeirra útreikninga er að núvirði lánasafnsins í árslok 2022 nemur 150.707 m.kr. (2020: 144.326 millj.kr.; 2019: 151.326 millj.kr.;) miðað við 3,43% ávöxtunarkröfu en sú ávöxtunarkrafa samsvarar meðalvöxtum langtímalána sem sjóðurinn hefur að láni á eldra lánasafni og niðurfærslu nýrra lána vegna styrkja. Kostnaði sjóðsins af því að lána út á lægri vöxtum en sjóðurinn býr við varðandi fjármögnun, er þannig dreift á lánstíma útlánanna vegna eldri lánaflokka og 30% afskrifta höfuðstól og barnastyrks H-lána.

	Höfuðstóll	Afföll	Núvirði
H-lán (lokuð og opin)	20.303	7.946	12.357
G-lán (opin)	14.326	5.822	8.504
G-lán (lokuð)	192.265	78.134	114.131
R-lán	15.624	5.810	9.814
S-lán	16.133	10.283	5.850
V-lán	160	109	51
G-R-S-V lán alls	<u>258.811</u>	<u>108.104</u>	<u>150.707</u>

Vaxtatekjur, vaxtagjöld og verðbætur

Námslán V, S, R og G eru öll verðtryggð en eingöngu R og G lán eru með 0,4% vöxtum þegar námi lýkur. Hins vegar eru H-lánin með mun hærri vöxtum sem taka mið af lánakjörum sem bjóðast MSNM að viðbættu álagi, 0,8%, sem ákveðið er í úthlutunarreglum hverju sinni. Þá er jafnframt kveðið á um 4% vaxtaþak á verðtryggðu lánunum og 9% á óverðtryggðu lánunum að teknu tilliti til álagsins. V og S eru vaxtalaus lán. Langtímalán sjóðsins eru öll verðtryggð með föstum vöxtum á bilinu 1,95 - 5,35%. Þar sem langtímlán sjóðsins eru með hærri vexti en flestir lánaflokkar útlána sjóðsins er vaxtamunur neikvæður miðað við bókfært verð útlána og langtímalána í lok árs undanfarinna ára. Á árinu 2022 hækkaði vísitala neysluverðs í 9,34%. Þar sem útlán eru að hærri fjárhæð en langtímalán sjóðsins hefur breyting verðbóta meiri áhrif á rekstrartekjur en rekstrargjöld. Þar af leiðandi eru reiknaðar nettó verðbætur í lok árs 2022 14.426,3 millj.kr. en í lok árs 2021 7.238,4 millj.kr.

Skýringar

19. Aðrar upplýsingar frh.

Húsaleigusamningur

MSNM hefur gert rekstrarleigusamning við Fasteignir ríkissjóðs um leigu á fasteign í Borgartúni 21 sem ekki er færðir í efnahagsreikning í samræmi við IPSAS 13. Leigusamningur gildir frá 1.febrúar 2020 til 1. febrúar 2035 og er samningsbundinn leigutími 15 ár. Leigusala og leigutaka er þó heimilt að segja leigusamningnum upp með 12 mánaða fyrirvara fram til 31. júlí 2026 og mun þá leigutíma ljúka þann 31. júlí 2027. Gjaldfærðar leigugreiðslur námu 39,4 m.kr. á árinu 2022 (2021: 36,6 m.kr.). Taflan hér að neðan sýnir greiningu á lágmarksleigugreiðslum samkvæmt samningi þar sem félagið eru leigutaki. Samningurinn er verðtryggður og upphæðirnar eru sýndar á verðlagi í lok hvers árs en þær eru ekki núvirtar.

	31.12.2022	31.12.2021
Innan árs	41.134	37.621
Eftir 1-2 ár	41.134	37.621
Eftir 2-3 ár	41.134	37.621
Eftir 3-4	41.134	37.621
Eftir 4-5 ár	23.995	59.566
	188.529	210.049

20. Lög um Menntasjóð námsmanna

Lög nr. 60/2020 um Menntasjóð námsmanna hafa það að markmiði að útlán sjóðsins skv. nýju lögnum, H-lánin, standi undir sér að undanskildum 30% styrk til námsmanna ljúki þau námslánunum á réttum tíma og greiðslu barnastyrks í stað barnaláns. Vextir endurgreiðslna H-lána eru breytilegir og ákvarðast af því hvað vaxtakjörum ríkissjóði bjóðast á markaði á hverjum tíma að viðbættu föstu vaxtaálagi sem tekur mið af væntum afföllum. Þá geta námsmenn valið um verðtryggð eða óverðtryggð námslán og er vaxtaþak á verðtryggðu lánin að viðbættu vaxtaálagi 4% en 9% fyrir óverðtryggðu lánin.

Fjármála- og efnahagsráðuneytið hefur lagt áherslu á að gerður sé greinarmunur á milli eldri lánaflokka sjóðsins og nýrra H-lána með það að markmiði að geta séð hvernig nýja námslánakerfið kemur út yfir lengra tímabil. Fjárhæð útlána H-lánanna er sýnd í skýringu 13.

Ný lög um sjóðinn voru samþykkt 9. júní 2020 og komu til framkvæmda 1. júlí 2020. Fyrstu útlán samkvæmt nýjum lögum hófust í ágúst 2020. Alls voru veitt lán samkvæmt nýjum lögum fyrir 9,5 milljarð króna á árinu 2022. Miðað við meðalvexti, 3,43% á lánum sjóðsins þá er reiknaður kostnaður H-lánanna af lántökum vegna útlána því 180,8 millj. kr.

Skýringar

21. Upptaka alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila (IPSAS)

Menntasjóður námsmanna flokkast sem svokölluð A2 hluta stofnun. Skv. 52 gr. laga um opinber fjármál nr. 123/2015, sbr. lög nr. 131/2021 skulu reikningsskil fyrir stofnanir sem undir þann flokk falla gerð á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (IPSAS). Menntasjóður námsmanna hefur hafið innleiðingu á IPSAS og hefur ráðið Deloitte til að aðstoða við upptökuna. Staðallinn IPSAS 33 heimilar frestun innleiðingar í þrjú ár frá upptökudegi. Upptaka IPSAS41 Fjármálagæmingar mun mögulega hafa mest áhrif á fjáreignir og fjárskuldir sjóðsins en ekki hefur farið fram mat á því hversu mikil það getur verið. Í samræmi við IPSAS41 ber að flokka fjáreignir í mismundandi matsflokka út frá því viðskiptalíkani sem þær tilheyra og einkennum samningsbundins sjóðstreymis þeirra. Að auki ber að skoða hvort veitt eða tekin lán séu ívilnandi þ.e. hvort lánskjör þeirra séu undir markaðskjörum. Menntasjóður námsmanna ætlar að skoða áhrif upptöku IPSAS41 í reikningsskil sín á árinu 2023 og stefnir á að taka staðalinn upp í ársreikningi sínum fyrir árið 2023.

22. Fimm ára yfirlit í millj. kr.

Á verðlagi hvers árs	2022	2021	2020	2019	2018
Rekstur					
Hreinar vaxtatekjur.....	12.523	5.057	3.292	3.102	3.428
Aðrar rekstrartekjur.....	120	119	101	108	97
Önnur rekstrargjöld.....	(900)	(852)	(911)	(752)	(690)
Framlag á afskriftareikn. útlána....	(12.308)	(2.441)	(938)	(114)	(2.897)
Tekjuhalli án ríkisframlags.....	(566)	(2.489)	1.543	2.344	(62)
Ríkisframlag.....	1.604	2.749	2.870	8.248	7.963
Tekjuafgangur (halli) ársins.....	1.038	4.633	4.414	10.592	7.901
Efnahagur					
Handbært fé.....	20.066	17.297	15.951	17.689	13.383
Útlán.....	267.910	252.187	245.588	240.642	238.875
Afskriftareikningur útlána.....	(74.399)	(58.210)	(53.133)	(52.630)	(53.334)
Aðrar eignir.....	1.216	647	468	1.636	1.675
Eignir alls.....	214.793	211.920	208.874	207.338	200.598
Langtímaskuldir.....	88.040	86.267	87.762	90.532	94.301
Aðrar skuldir.....	2.085	2.023	2.115	2.222	2.305
Skuldir alls.....	90.124	88.290	89.876	92.754	96.606
Eigið fé.....	124.669	123.631	118.998	114.584	103.992
Skuldir og eigið fé alls.....	214.793	211.920	208.874	207.338	200.598